

посттравматичних розладів, больових синдромів необхідно проводити превентивні заходи, зокрема навчати особистість методам і прийомам психічної саморегуляції.

Ткач А.В.

ДО ПИТАННЯ СТРУКТУРИ КЛІНІЧНИХ ТЕРМІНІВ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищого державного навчального закладу України
«Буковинський державний медичний університет»*

Як відомо, в медичній термінології дві мови – грецька й латинська – переплелися і стали фундаментом наукових найменувань, використовуються паралельно, проте відрізняються сферою функціонування: грецькі форманти частіше репрезентовано в клінічній номенклатурі, латинські – в анатомічній.

Сучасна клінічна термінологія, як і всі інші, формувалася упродовж тривалого часу, вдосконалювалася у всіх своїх аспектах. Це одна із найскладніших підсистем української медичної термінології, яка охоплює назви хвороб і патологічних станів, методи обстеження, способи лікування, назви операційних втручань тощо. Значний пласт такої клінічної лексики успадковано ще від стародавніх греків. Наприклад, *анти-* – грецький префікс *anti-*, що означає протилежність, протидію, заміну, неподібність: *Кратал чинить м'яку кардіотонічну, антиангінальну, антиоксидантну, антиаритмічну, антигіпоксичну, антиагрегантну та антиатерогенну дію* (Кратал. Інструкція для медичного застосування лікарського засобу).

Більшість клінічних термінів є складними словами, утвореними шляхом поєднання кількох елементів. Однослівні назви цілком зберегли основні терміноформанти щодо запозичень: *anamnesis, asthma, diagnosis* тощо. Проте є і терміни, що набули іншого значення, порівняно з тим, яке трактувалося у класичних мовах. Так, словом *typhos* (дим, чад) стародавні лікарі Греції називали будь-який гострий гарячковий стан, що супроводжувався знепритомленням. В сучасній мові медицини *тиф* служить основою термінів, що означають деякі інфекційні захворювання, для яких характерна наявність тифозного стану.

Іншу групу однослівних клінічних термінів формують похідні і складні слова, утворені поєднанням декількох словотворчих елементів: префікса і кореня: *dys + рное – диспное, задихка*; кореня і суфікса: *lip + oma – лінома, жирови пухлина*; префікса, кореня і суфікса: *peri+ metr + itis – запалення очеревини*.

Складні терміни поєднують у собі дві (чи більше) основи: *brady + cardia – брадикардія* (зменшена частота серцевих скорочень). Трапляються і такі приклади: *haem-o-globinum – гемоглобін* (тобто вживається т. зв. основа називного відмінка).

Отже, щоб краще розуміти значення невеликого поля медичних термінів, нормативно їх наголошувати, грамотно утворювати від них похідні та поєднувати з іншими лексемами, правильно користуватися ними, необхідно знати словотвірні принципи, досліджувати грецизми і латинізми у порівняльному аспекті та ін.

Томка І. Є.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

*Кафедра іноземних мов
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Формування англомовних медичних термінів відбувалося протягом багатьох століть і відображає процес розвитку медичних знань і професійної діяльності.

Виокремлюють наступні етапи формування англійської медичної термінології: грецький період, арабський період, латинський період, національний період та англійський період. Щодо особливостей розвитку англійської медичної термінології, як і будь-яка інша галузь знання, має певні риси. Подібними визначальними ознаками є такі: 1) інтеграція, яка відбувається завдяки тому, що медицина взаємодіє з багатьма іншими галузями, насамперед

генетикою, біологією й біохімією (наприклад, *biocycle* – біоцикл, *aglycosilation* – аглікозилірування); 2) диференціація, яка стає можливою завдяки формуванню в місцях дотику нових наук із власними термінологіями, таких як біохімія, гістологія, травматологія, токсикологія, інфектологія, тощо; 3) інтернаціоналізація, що реалізується через терміни з греко-латинською основою (наприклад, *automatic ventilating machine* – апарат для штучної вентиляції легень); 4) уніфікація, яка досягається в результаті таких видів діяльності, як термінографія, стандартизація; 5) економія, що реалізується за допомогою абрєвіації, скорочення шляхом символів; введення в текст немовних засобів номінації – формул (наприклад, *IT (immunotherapy)* – імунотерапія) період.

За своєю будовою та структурою медичні терміни поділяють на такі види: 1) прості, що складаються з одного слова (наприклад, *allergy*); 2) складні, які складаються з двох слів і пишуться разом або через дефіс (наприклад, *nurse-technician*); 3) терміни-словосполучення, що складаються з декількох компонентів (наприклад, *internal cardiac massage*).

Характерною рисою англійської медичної термінології є наявність численних термінів-епонімів. Обов'язковим складником терміна-епоніма є власна назва, яка під час перекладу українською мовою зазвичай транскрибується (*Lyme disease* – хвороба Лайма) або транслітерується (*Addison's anemia* – анемія Аддісона).

У сучасній англійській медичній терміносистемі неправильні дієслова германського походження у функції термінів виражають спеціальні поняття: дії фізіологічного процесу чи стану (*cut*-прорізуватися (про зуби); *bear*- народжувати; *hurt*- боліти); дії медичної процедури (*burn*- припікати; *draw*-видаляти "(зуб); *freeze* знеболювати; дії, що сприймаються за допомогою органів чуттів (*feel*-відчувати, почувати; сприймати; переміщення або знаходження в просторі чи в часі (*spread* розповсюджуватися (наприклад, про захворювання). Досліджувані твірні основи кореневих дієслів медичних термінів набули термінологічного значення внаслідок семантичного розвитку дієслів загальноживаної лексики, метафоричного і метонімічного перенесень значень, наприклад: *hear* - чути, мати слух (побутове) і *hear* - відчувати і сприймати звук, як протиставлення відчуттю і сприйняттю вібрації (наукове); *beat* -бити, ударяти і *beat*- пульсувати (медичне); *feel*-почувати, сприймати дотиком і *feel*-пальпувати (медичне).

Аналізуючи головні способи словотворення термінів у галузі медицини, ми дійшли висновків, що для англійської медичної лексики характерні такі способи термінотворення: безафіксний, афіксальний, складання основ та створення термінологічних словосполучень

Англійська медична термінологія є складною динамічною системою, що має чіткі межі в лексичній системі англійської мови. Медична термінологія є значною складовою сучасної наукової мови, тому вона потребує подальшого вивчення.

Цуркан Т.Г.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ЄДНОСТІ В СТРУКТУРІ МОВИ

Новоселицький медичний коледж

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Як і будь-яка система, лексико-семантична система базується на відношеннях, найголовнішими серед яких є парадигматичні, синтагматичні та епідигматичні. В даному випадку нас цікавлять парадигматичні відношення в лексико-семантичній системі – відношення між словами і групами слів на основі спільності або протилежності їх значень. Слова, як фонемі, морфемі та конструкції знаходяться між собою в різних опозиціях і об'єднуються в різні парадигми.

Найбільшим парадигматичним об'єднанням є *лексико-семантичне поле* — сукупність лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну або функціональну подібність позначувальних явищ. Це слова пов'язані з одним і тим же фрагментом дійсності. Для прикладу, в лексико-семантичній системі будь-якої мови можна